

Siseministri määruse „Rahvusvahelise kaitse taotleja tunnistuse vorm ja sellele kantavate andmete loetelu“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu on välja töötatud eesmärgiga kehtestada uuesti rahvusvahelise kaitse taotleja tunnistuse vorm ja sellele kantavate andmete loetelu.

Praegu kehtiv siseministri 18. veebruari 2016. aasta määrus nr 7 „Rahvusvahelise kaitse taotleja tunnistuse vorm ja sellele kantavate andmete loetelu“ muutub kehtetuks haldusmenetluse seaduse § 93 lõike 1 alusel välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse¹ jõustumisega (edaspidi VRKS). Seetõttu on vaja nimetatud määrusega sätestatud kord ja loetelu uuesti kehtestada.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi nõunik Anneli Viks (anneli.viks@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusnõunik Margit Veskimäe (margit.veskimae@siseministeerium.ee).

Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Luisa Keelelahenduste eesti keele vanemtoimetaja Tiina Alekõrs (tiina@luisa.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu on VRKS-i rakendusakt. Lisaks on nimetatud seaduse rakendusaktid veel:

- 1) siseministri määrus „Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse alusel rahvusvahelise kaitse ja ajutise kaitse taotlemise ning elamisloa andmise kord“;
- 2) siseministri määrus „Kinnipidamiseks loa saamise taotluses esitatavate andmete ja tõendite loetelu“;
- 3) siseministri määrus „Rahvusvahelise kaitse andmise registri põhimäärus“;
- 4) siseministri 1. juuli 2020. aasta määruse nr 25 „Eestis seadusliku aluseta viibivate ja viibinud välismaalaste andmekogu põhimäärus“ muutmise määrus;
- 5) siseministri 18. detsembri 2015. aasta määruse nr 81 „Elamislubade ja töölubade registri põhimäärus“ muutmise määrus;
- 6) siseministri 16. oktoobri 2014. aasta määruse nr 44 „Kinnipidamiskeskuse sisekorraeskiri“ muutmise määrus;
- 7) siseministri 4. detsembri 2015. aasta määruse nr 69 „Viisa andmise otsustamisel kooskõlastuse andmise kord ja tähtajad ning viisa andmise kooskõlastamiseks ja Euroopa Liidu ühtses viisainfosüsteemis andmete töötlemiseks pädevad asutused“ muutmise määrus;
- 8) siseministri 10. detsembri 2015. aasta määruse nr 71 „Viisaregistri põhimäärus“ muutmise määrus;

---

¹ EIS-i eelnõu toimiku number: 25-0698.

- 9) siseministri 13. augusti 2014. aasta määruse nr 34 „Kohanemisprogramm“ muutmise määrus;
- 10) sotsiaalministri 19. novembri 2013. aasta määruse nr 37 „Rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse sisekorraeskiri“ muutmise määrus;
- 11) sotsiaalministri 6. detsembri 2013. aasta määruse nr 40 „Rahvusvahelise kaitse taotleja ja väljasaadetava tervishoiuteenused“ muutmise määrus;
- 12) Vabariigi Valitsuse 23. detsembri 2021. aasta määruse nr 125 „Automaatse biomeetrilise isikutuvastuse süsteemi andmekogu põhimäärus“ muutmise määrus;
- 13) Vabariigi Valitsuse 16. juuni 2011. aasta määruse nr 77 „Alarm- ja jälitussõidukite loetelu, nende tähistamise ja liiklemise kord“ muutmise määrus.

Eelnõu on seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõu toetab **„Siseturvalisuse arengukava 2020–2030“²** tegevussuundi:

- „tagada kõrget lisandväärtust loovate oskustööliste ja tippspetsialistide sisserände ja Eestis seadusliku viibimise reeglite paindlikkus ning inimesekeskne lähenemine nii lühi- kui ka pikemaajaliseks saabumiseks ja viibimiseks“;
- „võtta kasutusele [---] tõhusad meetmed ebaseadusliku rände ennetamiseks ja avastamiseks ning selliste juhtude menetlemiseks“.

Eelnõu toetab raamdokumendis **„Eesti Euroopa Liidu poliitika prioriteedid 2022–2025“** sätestatud, mille kohaselt:

- „EL-i rände- ja varjupaigasüsteemi paremaks toimimiseks tuleb kehtestada tulemuslikud piirimenetlused, et teha juba välispiiril vajalik taustakontroll ning kiirendada rahvusvahelise kaitse taotlejate põhjendatuse hindamist. Välja tuleb töötada EL-i ühised turvaliste riikide ja turvaliste kolmandate riikide nimekirjad, mis võimaldaks kiirendada nende rahvusvahelise kaitse taotlejate menetlust ja tagasisaatmist, kes on saabunud turvalistest riikidest. Tagasisaatmisotsuseid tuleb vastastikku tunnustada ja kiirelt täitmisele pöörata.“

Eelnõu toetab **Euroopa Komisjoni (edaspidi EK) 12.06.2024. aasta teatist rände- ja varjupaigaleppe ühise rakenduskava kohta³**, mille kohaselt:

- „on loodud EL-i ühine raamistik ühisele tööprogrammile, mis hõlmab õigus- ja operatiivvaldkonna tulemusi, arutelustruktuure ning asjakohast operatiivtuge ja rahalist toetust. Rakenduskava on ühine kõigile liikmesriikidele ning kõigile rände- ja varjupaigaleppe õigusaktidele, mida on vaja rakendada, ning sellega püütakse saavutada ühine eesmärk kehtestada üleminekuperioodi lõpuks hästi ettevalmistatud uus süsteem.“

Eelnõu toetab **„Euroopa Liidu rahvusvahelise kaitse ja rändehalduse reformi Eesti riiklikku rakenduskava“⁴**, milles kirjeldatakse vastavalt EK 12.06.2024. aasta rakenduskava teatisele kõiki reformi tähtaegseks kohaldamiseks vajalikke, sealhulgas õigusloome tegevusi. Rakenduskava järgi on vaja õigusaktide muudatused jõustada 2026. aasta juuniks.

---

² Siseministeerium. [Siseturvalisuse arengukava 2020–2030](#), lk 36.

³ EK teatis „Rände- ja varjupaigaleppe ühine rakenduskava“. – [COM\(2024\) 251 final](#).

⁴ Siseministeerium (06.12.2024, nr 11-1/82-1). [Euroopa Liidu varjupaiga- ja rändehalduse õigustiku reformi Eesti rakenduskava 2025–2026](#).

Eelnõu toetab „**Riiklikku varjupaiga- ja rändehaldusstrateegiat**“⁵, millega on kehtestatud varjupaiga- ja rändehalduse valdkonnas integreeritud poliitikakujundamise kaudu terviklik lähenemisviis rände haldamisele, mis ühendab nii sisserände sise- kui ka väliskomponente.

Eelnõu toetab „**EK 23.11.2023. aastal vastu võetud tegevuskava Dublini määruse rakendamise efektiivsuse tõstmiseks ja liikmesriikide parimate praktikate välja selgitamiseks**“⁶, mille alusel on liikmesriigid kokku leppinud töötada selle nimel, et vastutava liikmesriigi määramise üksuste töö protsesside ja efektiivsuse parandamine on määrava tähtsusega rahvusvahelise kaitse menetluse tõhustamiseks ning teisese rände tõkestamiseks. Nn Dublini rakenduskava peamine eesmärk on tõhustada välismaalaste üleandmisi.

Eelnõu on seotud „**2021.–2027. aasta Euroopa Liidu integratsiooni ja kaasamise tegevuskavaga**“⁷, milles julgustatakse liikmesriike pakkuma pagulastele ja varjupaigataotlejatele, kellele tõenäoliselt antakse rahvusvaheline kaitse, võimalikult varajases etapis sobivaid individuaalseid eluasemelahendusi ning võimaldama varjupaigataotlejatel pärast rahvusvahelise kaitse saamist alustada sujuvalt iseseisvat elu.

Eelnõu on seotud „**Sidusa Eesti arengukavaga 2021–2030**“, mille eesmärk on „Eesti on sidus ja kaasav ühiskond“, mis seab sihiks ühiskonnas ühtekuuluvuse ja demokraatlike väärtuste kandmise sõltumata keele- ja kultuuritaustast. Eelnõu elluviimine toetab otseselt seda eesmärki, edendades kaasavat kohanemis- ja lõimumisteedkonda ning tugevdades ühiskonna sidusust ja elanike ühtekuuluvustunnet.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrus koosneb neljast paragrahvist, millest viimases sätestatakse määruse jõustumine.

Eelnõu §-ga 1 kehtestatakse tunnistuse vorm. **Lõike 1** kohaselt on tunnistus ümarate nurkadega plastkaart mõõtmetega 85,6 × 53,98 millimeetrit. **Lõikega 2** kehtestatakse tunnistuse vorm, milles esitatakse tunnistuse kujundus, värvilahendus, andmeväljade paigutus ja nähtavad turvaelemendid.

Kehtiva määrusega võrreldes regulatsiooni ei muudeta.

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse tunnistusele kantavad andmed. **Lõike 1** kohaselt kantakse tunnistuse esiküljele järgmised andmed:

- 1) kasutaja näokujutis;
- 2) kasutaja perekonnanimi;
- 2) kasutaja eesnimi;
- 3) kasutaja sünniaeg;
- 4) kasutaja isikukood;
- 5) kasutaja kodakondsus;
- 6) tunnistuse kehtivuse viimane kuupäev;
- 7) kasutaja allkirjakujutis;

---

⁵ EK talituse töödokument „Dublini tegevuskava elluviimine. Dublini III määruse tõhususe suurendamine: heade tavade väljaselgitamine liikmesriikides“. – [SWD\(2023\) 390 final](#).

⁶ EK talituse töödokument „Dublini tegevuskava elluviimine. Dublini III määruse tõhususe suurendamine: heade tavade väljaselgitamine liikmesriikides“. – [SWD\(2023\) 390 final](#).

⁷ EK. [Integratsiooni ja kaasamise tegevuskava 2021–2027](#).

8) tunnistuse number.

Lõike 2 kohaselt kantakse tunnistuse tagaküljele järgmised andmed:

- 1) kasutaja elukoht;
- 2) märge eesti keeles „LUBATUD TÖÖTADA ALATES [töötamise alguse kuupäev]“ ja inglise keeles „PERMITTED TO WORK FROM [töötamise alguse kuupäev]“;
- 3) tunnistuse väljaandja;
- 4) tunnistuse väljaandmise kuupäev;
- 5) märge eesti keeles „See tunnistus tõendab kasutaja õigust viibida Eesti Vabariigis selle kehtivusaja jooksul, kuid mitte ületada riigipiiri.“ ja inglise keeles „This certificate is proof of the holder's right to stay in Estonia during the period of validity of this certificate but not to cross state border.“.

Lõikega 3 sätestatakse nõuded fotole, mida kasutatakse rahvusvahelise kaitse taotleja näokujutise kandmiseks tunnistusele. Esitatud foto peab vastama isikut tõendavate dokumentide seaduse § 15 lõike 7 alusel kehtestatud isikut tõendava dokumendi väljaandmise taotlemisel fotole esitatavatele nõuetele.

Lõikega 4 sätestatakse erisused allkirjakujutise kandmiseks tunnistusele. Noorema kui 15-aastase, piiratud teovõimega täisealise või allkirjavõimetu isiku tunnistusele kantakse kolme rukkilille stiliseeritud kujutis.

Lõikega 5 sätestatakse erisused 7–14-aastase või piiratud teovõimega täisealise allkirjakujutise kandmiseks tunnistusele. 7–14-aastane või piiratud teovõimega täisealine võib taotlusel esitada enda allkirjakujutise. Kui 7–14-aastane või piiratud teovõimega täisealine tunnistuse kasutaja oma allkirjakujutise esitab, siis kantakse tunnistusele ka tema allkirjakujutis.

Kehtiva määrusega võrreldes eelnõuga § 2 ei muudeta.

Eelnõu § 3 kohaselt tunnistatakse kehtetuks siseministri 18. veebruari 2016. aasta määrus nr 70 „Rahvusvahelise kaitse taotleja tunnistuse vorm ja sellele kantavate andmete loetelu“.

Eelnõu §-ga 4 sätestatakse määruse jõustumine 12. juunil 2026. aastal, sest samal päeval jõustub uus välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse redaktsioon.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on seotud Euroopa Liidu õigusega. Eelnõus on arvestatud Euroopa Liidu õigust ning viidud Eesti siseriiklik õigus sellega vastavusse. Eelnõu on seotud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1347, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2003/109/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks

- direktiiv 2011/95/EL (ELT L, 2024/1347, 22.05.2024) (edaspidi *määrus 2024/1347/EL (kvalifikatsioonitingimuste kohta)*);
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1348, millega luuakse rahvusvahelise kaitse ühine menetlus liidus ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2013/32/EL (ELT L, 2024/1348, 22.05.2024) (edaspidi *määrus 2024/1348/EL (menetluse kohta)*);
  - 3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1349, millega kehtestatakse piiril toimuv tagasisaatmismenetlus ja muudetakse määrust (EL) 2021/1148 (ELT L, 2024/1349, 22.05.2024) (edaspidi *määrus 2024/1349/EL (tagasisaatmise piirimenetluse kohta)*);
  - 4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1350, millega luuakse liidu ümberasustamise ja humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmise raamistik ning muudetakse määrust (EL) 2021/1147 (ELT L, 2024/1350, 22.05.2024) (edaspidi *määrus 2024/1350/EL (ümberasustamise kohta)*);
  - 5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1351, mis käsitleb varjupaiga- ja rändehaldust ning millega muudetakse määruseid (EL) 2021/1147 ja (EL) 2021/1060 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 604/2013 (ELT L 2024/1351, 22.05.2024) (edaspidi *määrus 2024/1351/EL (rändehalduse kohta)*);
  - 6) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1356, millega kehtestatakse kolmanda riigi kodanike taustakontroll välispiiridel ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 767/2008, (EL) 2017/2226, (EL) 2018/1240 ja (EL) 2019/817 (ELT L, 2024/1356, 22.05.2024) (edaspidi *määrus 2024/1356/EL (taustakontrolli kohta)*);
  - 7) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1358, millega luuakse biomeetriliste andmete võrdlemise Eurodac-süsteem, et kohaldada tulemuslikult määruseid (EL) 2024/1351 ja (EL) 2024/1350 ja nõukogu direktiivi 2001/55/EÜ ning tuvastada ebaseaduslikult riigis viibivad kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud, ning mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste ja Europol'i päringuid andmete võrdlemiseks Eurodac-süsteemi andmetega õiguskaitse eesmärgil ning millega muudetakse määruseid (EL) 2018/1240 ja (EL) 2019/818 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 603/2013 (ELT L, 2024/1358, 22.05.2024) (edaspidi *määrus 2024/1358/EL (Eurodac-süsteemi kohta)*);
  - 8) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1359, mis käsitleb kriisi ja vääramatu jõuga seotud olukordi rände- ja varjupaigaküsimuste valdkonnas ning millega muudetakse määrust (EL) 2021/1147 (ELT L, 2024/1359, 22.05.2024) (edaspidi *määrus 2024/1359/EL (kriisihalduse kohta)*);
  - 9) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2303, mis käsitleb EL-i Varjupaigaametit ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 439/2010 (ELT L 468, 30.12.2021, lk 1–54) (edaspidi *määrus 2021/2303/EL (EL-i Varjupaigaameti kohta)*);
  - 10) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/1346, millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded (ELT L, 2024/1346, 22.05.2024) (edaspidi *direktiiv 2024/1346/EL (vastuvõtutingimuste kohta)*) (edaspidi koos *Euroopa ühise varjupaigasüsteemi õigusaktid*).

Eelnõu koostamisel on arvestatud isikuandmete töötlemise põhimõtteid, mis on kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusega.

5. Määruse mõjud

Eelnõus kavandatud muudatused on tehnilist laadi ja neil ei ole olulist mõju.

6. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei ole seotud lisategevusi ega -kulusid.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub **12. juunil 2026. aastal**. Jõustumisaeg on seotud välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse jõustumisega samal kuupäeval.

8. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõul ei ole puutumust teiste ministeeriumidega ja seetõttu seda koostöölastamisele ei saadeta. Eelnõu saadetakse arvamuse avaldamiseks PPA-le.